

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 347/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. Š., K., zastúpeného advokátom JUDr. D. B., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi a opatreniami Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 7. februára 2011 v konaniach vedených pod sp. zn. IV/3 Gpt 33/08 a sp. zn. XV/2 Pz 24/2011, ako aj uzneseniami Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 3. januára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 44/08 a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru Východ z 31. augusta 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008, ako aj základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 22 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v týchto konaniach a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2011 doručená sťažnosť JUDr. J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi a opatreniami Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) zo 7. februára 2011 v konaniach vedených pod sp. zn. IV/3 Gpt 33/08 a sp. zn. XV/2 Pz 24/2011, ako aj uzneseniami Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) z 3. januára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 44/08 a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru Východ (ďalej len „úrad prezídia Policajného zboru“ alebo „vyšetrovateľ“) z 31. augusta 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008, ako aj základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 22 ods. 2 ústavy v týchto konaniach.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že 13. septembra 2010 prevzal uznesenie úradu prezídia Policajného zboru sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008 z 31. augusta 2010, ktorým proti nemu vzniesol vyšetrovateľ obvinenie z podozrenia zo spáchania trestného činu podvodu, a to iba na základe nepodložených výpovedí *„dvoch notorických kverulantov a vlastných špekulácií napriek okolnosti, že výsledky znaleckého skúmania vykonaného Kriminelisticko - expertíznym ústavom Policajného zboru... svedčili jednoznačne v prospech sťažovateľa a vyvracali obvinenia údajných poškodených“*.

Dozor nad zákonnosťou trestného stíhania bol podľa sťažovateľa neobvykle zverený úradu špeciálnej prokuratúry a vyšetrovanie prezídiu Policajného zboru.

Proti uzneseniu prezídia Policajného zboru preto podal sťažovateľ sťažnosť 16. septembra 2010, ktorú doplnil 1. a 12. októbra 2010. Dňa 29. januára 2011 bolo sťažovateľovi doručené uznesenie špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/1 Gv 44/08 z 3. januára 2011, ktorým bola jeho sťažnosť zamietnutá ako nedôvodná, pričom špeciálna prokuratúra

sa v ňom oprela aj o oznámenie generálnej prokuratúry sp. zn. VI1/1 Gv 44/08 z 27. decembra 2010.

Proti uzneseniu špeciálnej prokuratúry sťažovateľ v zmysle § 363 Trestného poriadku podal 21. februára 2011 návrh na zrušenie uznesenia vyšetrovateľa z 31. augusta 2010, ako aj uznesenia špeciálnej prokuratúry z 3. mája 2011 z dôvodu porušenia „zásad spravodlivého procesu“, pretože špeciálna prokuratúra „namiesto zrušenia zmätočného skutku... doplnila modifikáciu skutku o označenie osôb uvedených do omylu, čím sťažovateľovi odňala možnosť sa proti správnosti takéhoto záveru orgánu činného v trestnom konaní riadnym opravným prostriedkom sťažovať...“.

Prípisom generálnej prokuratúry sp. zn. XV/2 Pz 24/11 z 29. marca 2011, ktorý bol sťažovateľovi doručený 9. mája 2011, «sa s rozsiahlymi právnymi námietkami sťažovateľa vysporiadala arbitrárne jednou vetou, ktorá znela: „Oznamujem Vám, že som nezistil dôvody na zrušenie Vami označených uznesení postupom podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku“».

Sťažovateľ tvrdí, že právoplatnými rozhodnutiami a opatrením „... a spôsobom, akým Generálna prokuratúra SR vybavila návrh sťažovateľa na postup podľa § 363 Trestného poriadku zo dňa 21. 02. 2011, boli porušené jeho základné práva a slobody“.

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti podrobne poukazuje na nezákonnosť postupu generálnej prokuratúry, ktorá udelila „s poukazom na § 51 zák. č. 153/2001 Z. z. udelila výnimku z ustanovení § 46 až 50 cit. zák. a dokonca aj z § 16 Trestného poriadku“ a „pridelila prípad“ úradu špeciálnej prokuratúry vo februári 2008.

Sťažovateľ vidí porušenie svojich základných práv aj v tom, že vyšetrovateľ vzniesol proti nemu obvinenie oneskorene, čo je v rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a porušuje zásady spravodlivého procesu (napr. uznesenie sp. zn. 5 Tz 27/2004, rozsudok sp. zn. 4 Tz 9/2006) a špeciálna prokuratúra a najmä vyšetrovateľ „zasahoval do súkromia sťažovateľa bez mála počas celého vyšetrovania po dobu viac ako tri a pol roka formou odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky podľa § 115

Trestného poriadku na základe návrhov neoprávnenej špeciálnej prokuratúry, ktorá vykonávala dozor nad zákonnosťou v trestnom konaní v rozpore s takým spôsobom stíhania, ktoré upravujú príslušné právne predpisy“.

Sťažovateľ v závere tiež uvádza, že „Ust. § 363 Trestného poriadku umožňovalo sťažovateľovi v procesnej pozícii obvineného podať účinný prostriedok obrany, a to návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní. List GP SR sp. zn. XV/2 Pz 24/11-8 zo dňa 29. 03. 2011 bol sťažovateľovi doručený dňa 09. 05. 2011. Vzhľadom na to je táto ústavná sťažnosť, ak sa ustanovenie § 53 ods. 3 zák. č. 38/1993 Z. z. bude vykladať v súvislosti s ust. § 53 ods. 1 zák. č. 38/1993 Z. z., podaná včas, pretože je podaná v lehote dvoch mesiacov od doručenia takého právneho aktu, ktorý rozhodol v danej fáze trestného konania o poslednom účinnom právnom prostriedku, ktorý mohol sťažovateľ ako obvinený využiť.“.

Sťažovateľ zastáva názor, že „Opatrenie generálneho prokurátora SR sp. zn. IV/3 Gpt 33/08-4 zo dňa 07. 02. 2008, ktorým bola dokonca udelená výnimka z § 16 TP, bolo vydané nad rámec právomoci priznanej generálnemu prokurátorovi príslušným zákonom a preto vykazuje všetky znaky nulitného právneho aktu. Dôsledkom je nezákonný zásah do radu ústavne chránených práv obvineného a absolútna neúčinnosť všetkých vyšetrovacích úkonov počnúc 07. 02. 2008 až po súčasnosť...“.

Z uvedeného vyplýva, že jediným orgánom verejnej moci za súčasnej skutkovej situácie, ktorý má právomoc o ústavnej sťažnosti v rozsahu časti I. tejto ústavnej sťažnosti rozhodnúť, je Ústavný súd... Odmietnutie ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu s poukazom na možnú budúcu a neistú právomoc všeobecného súdu by nemalo byť na mieste, pretože § 208 ods. 1 Trestného poriadku umožňuje ukončiť vyšetrovanie aj iným rozhodnutím ako len podaním obžaloby, teda k súdnemu konaniu nemusí v okolnostiach prípadu vôbec neskôr dôjsť.“.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po preskúmaní veci takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na stíhanie iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 a v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy... ako aj ľudské právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru... v

konaní pred Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky sp. zn. IV/3 Gpt 33/08, Úradom špeciálnej prokuratúry... sp. zn. VII/1 Gv 44/08, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky Prezidiom Policajného zboru sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008 a Generálnou prokuratúrou... sp. zn. XV/2 Pz 24/11 porušené bolo.

2. Právo sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy... v spojení s právom sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o jeho osobe podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy... a v spojení s právom sťažovateľa na tajomstvo správ podávaných telefónom podľa čl. 22 ods. 2 Ústavy... v postupe Úradu špeciálnej prokuratúry... sp. zn. VII/1 Gv 44/08 a v postupe... Prezídia Policajného zboru sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008 porušené bolo.

3. Opatrenie Generálnej prokuratúry... sp. zn. IV/3 Gpt 33/08-4 zo dňa 07. februára 2008, Uznesenie Prezídia Policajného zboru... sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008 zo dňa 31. augusta 2010 a Uznesenie Špeciálnej prokuratúry... sp. zn. VII/1 Gv 44/08-118 zo dňa 3. januára 2011 sa rušia.

4. Ústavný súd... priznáva sťažovateľovi za porušenie jeho základných práv primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2.500,- eur.

5. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 314,18.- eur.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je tvrdené porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi a opatreniami generálnej prokuratúry zo 7. februára 2011 v konaniach vedených pod sp. zn. IV/3 Gpt 33/08 a sp. zn. XV/2 Pz 24/2011, ako aj uzneseniami úradu špeciálnej prokuratúry z 3. januára 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 44/08 a úradu prezídia Policajného zboru z 31. augusta 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008, ako aj základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 22 ods. 2 ústavy v týchto konaniach.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich označených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením vyšetrovateľa, ktorý 31. augusta 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-46/BPK-V-2008 začal proti nemu trestné stíhanie „za obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona... vo forme spolupáchateľstva...“.

Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú úrad špeciálnej prokuratúry uznesením č. k. VII/1 Gv 44/08-118 z 3. januára 2011 zamietol.

Podaním z 21. februára 2011 podal sťažovateľ na generálnej prokuratúre „návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní k sp. zn. VII/I Gv 44/08“ z dôvodu nezákonnosti uznesenia obvinenia proti jeho osobe, v ktorej namieta aj vecnú nepríslušnosť dozorujúceho prokurátora.

Generálna prokuratúra (v zastúpení zástupcu riaditeľky organizačného a kontrolného odboru) mu podaním sp. zn. XI/Pz 24/11 z 29. marca 2011 oznámila, že nezistila dôvody na zrušenie uznesení vyšetrovateľa a úradu špeciálnej prokuratúry v zmysle § 363 ods. 1 Trestného poriadku. Podanie bolo sťažovateľovi doručené 9. mája 2011.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta nezákonný postup vyšetrovateľa, úradu špeciálnej prokuratúry a generálneho prokurátora v prípravnom trestnom konaní, v ktorom bolo proti nemu vznesené obvinenie z podozrenia zo spáchania trestného činu podvodu. Tiež tvrdí, že uznesenia týchto orgánov nie sú riadne odôvodnené.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Nadväzne na citovaný článok ústavy dopĺňa právnu úpravu prípustnosti konania o sťažnosti fyzických osôb a právnických osôb § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažnosť sťažovateľa smeruje proti postupu a rozhodnutiu orgánov činných v trestnom konaní vo fáze prípravného (trestného) konania, keď o odôvodnenosti, a teda zákonnosti a ústavnosti trestného stíhania sťažovateľa meritórne zatiaľ príslušný všeobecný súd nerozhodoval. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému, a príp. aj v ďalšom štádiu trestného konania (po prípadnom podaní obžaloby) ako obžalovanému, právne účinným spôsobom namietat' porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv garantovaných dohovorom, ku ktorým malo dôjsť v dôsledku údajného nezákonného postupu vyšetrovateľa a úradu špeciálnej prokuratúry v predmetnej trestnej veci. Je nutné skonštatovať, že vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci nie je skončené a postavenie sťažovateľa ako strany trestného konania mu už v rámci prípravného konania dáva postavenie a tomu korešpondujúcu plnú potenciú aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených mu za vinu. Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľa po skončení prípravného konania, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa v tomto štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05 alebo III. ÚS 109/05).

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že trestné konanie predstavuje od svojho začiatku až po koniec organický celok, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizáciou garancií na ochranu práv a slobôd zo strany orgánov činných v trestnom konaní môžu a majú naprávať, resp. korigovať prípadné predchádzajúce pochybenia týkajúce sa aj porušenia základných práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietat' porušenia ústavou chránených základných práv a slobôd, ku ktorým došlo v priebehu trestného konania a neboli v jeho priebehu odstránené.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ mal a má v systéme všeobecného súdnictva, ako aj v rámci prípravného trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na ochranu v sťažnosti označených práv, ktoré mali byť porušené namietanými

uzneseniami, a preto ústavný súd odmietol jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci (obdobne napr. I. ÚS 47/2010).

Čo sa týka námietky sťažovateľa, že je nespokojný s vybavením jeho podania z 21. februára 2011 zástupcom generálnej prokuratúry, ktorým žiadal preskúmať zrušenie postupu prokurátora vyšetrovateľa a úradu špeciálnej prokuratúry, k nej ústavný súd na okraj poznamenáva, že v zmysle § 34 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor.

Uvedené oprávnenie sťažovateľ nevyužil a proti oznámeniu generálnej prokuratúry sp. zn. XI/Pz 24/11 z 29. marca 2011, ktoré podpísal zástupca riaditeľky organizačného a kontrolného odboru, opakovaný podnet nepodal, resp. zo sťažnosti a z jej príloh táto skutočnosť nevyplýva, preto jeho sťažnosť ústavný súd v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú z dôvodu, že sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2011